

Izstādes manekeniem pārāk liki deguni

Spilgta Latviešu etnogrāfiskās izstādes sastāvdaļa bija Rīgā Fīrekes un Leitkes rotaļlietu un leļļu fabrikā izgatavotie manekeni. Fabrikas skulptori no presēta papīra izstādei izgatavoja 51 manekenu. Katra manekena seja un auguma samēri bija savādāki – katru no tiem veidoja antropoloģiski precīzu, pēc tolaik dažādos Latvijas novados dzīvojošu cilvēku izskata. Cilvēku datus ieguva 1894. un 1895. gadā etnogrāfisko ekspedīciju laikā, fotografējot vairākus simtus cilvēku. Fotografijām otrajā pusē pierakstīja cilvēka vārdu, uzvārdu, vecumu, dzīvesvietu un fiziskās antropoloģijas datus: auguma garumu, plecu platumu, krūšu apkārtmēru, kāju garumu, galvas apkārtmēru, sejas garumu, acu un matu krāsu.

Manekenus ietērpa latviešu un lībiešu tradicionālajos apģērbos un izvietoja pa nelielām grupiņām, kur katra no tām demonstrēja kādu godu vai darba ainu. Nodaļā “Antropoloģija un statistika” bija izvietotas rudzu plāvēju (6 figūras) un linu plūcēju (5 figūras) grupiņas, Kurzemes senajā dzīvojamajā ēkā izvietoja septiņus manekenus, kas demonstrēja mājas darbus rudenī un ziemā. Nodaļā “Zvejniecība” novietoja piecus manekenus, kas attēloja zvejniekus un viņu darbu Engurē, Dundagā un Rucavā. Vidzemes dzīvojamajā rijā septiņi manekeni attēloja labības kulšanu. Vislielākā manekenu grupa bija izvietota turīga saimnieka dzīvojamajā ēkā – deviņpadsmit figūriņas attēloja pēdējo kāzu dienu, kad jaunā sieva apdāvināja vīra radniekus. Divi manekeni bija novietoti pie izstādes galvenās ēkas ieejas.

Rezultāts bija pārsteidzošs – manekeni radīja dzīvu cilvēku iespaidu un ap tiem, kā rakstīja prese, *skatītāji allaž veseliem bariem pulcējās*. Gadījās, ka vecāka gadagājuma apmeklētāji manekenus pieklājīgi sveicināja, bet atbildi nedabūjuši, sveicinājumu atkārtoja, brīnīdamies par neredzētu nelaiptību. Bija arī kritiskas piezīmes. Vieni uzskatīja, ka manekeniem ir latviešiem neraksturīgi pārāk liki deguni. Citi manekenus saskatīja nospiešus, novārgušus cilvēkus, kuru vaibstos un stāvos atspoguļojas vāja omulība un neapzinīga bezrūpība.

Manekenu grupa Latviešu etnogrāfiskajā izstādē, kas attēlo linu plūšanu. Fotografēja Emanuels fon Eggerts. 1896. gads. Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājums.

Manekenu grupa Latviešu etnogrāfiskajā izstādē, kas attēlo rudzu pļaušanu. Fotografēja Emanuels fon Eggerts. Attēls publicēts Krievijas literatūras un mākslas žurnāla "Всемирная Иллюстрация" 1896. gada 1441. numurā.